

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 658/2016-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou, Kováčska 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 5735/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 5735/2012 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 100 € (slovom sto eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu do rúk jej právnej zástupkyne Mgr. Marcely Grancovej, Kováčska 28, Košice.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristoti eur a šesťnásť centov) na účet jej právnej zástupkyne do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) na prietahy v označenom exekučnom konaní pred Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) začatom 25. októbra 2012, ktoré nie je skončené.

2. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie v záhlaví označených základných práv, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € a nahradiť trovy konania v sume 303,16 €.

3.1 Na základe žiadosti ústavného súdu sa 24. novembra 2016 k veci vyjadril predseda okresného súdu, ktorý uznal prietahy v označenom konaní, v ktorom okresný súd o návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie síce rozhodol ešte 7. októbra 2014, ale až 2. septembra 2016 spis predložil na rozhodnutie o opravnom prostriedku oprávneného krajskému súdu, čím prispel k celkovej dĺžke exekučného konania; súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

3.2 Sťažovateľka v stanovisku súhlasila s neverejným pojednávaním.

4. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy

ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

5. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

6. Ústavný súd si pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. v obsahu týchto práv podľa názoru ústavného súdu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 28/01).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a to

§ 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

V zmysle čl. 17 CSP *„súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“* a v zmysle § 157 ods. 1 CSP *„súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“*.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné spory tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité.

Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie okresného súdu. V kontexte uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že samotný okresný súd právnu alebo skutkovú zložitost' veci nenamietal.

10.2 Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti zistil, že sťažovateľka sa nepričinila o predĺženie súdneho konania.

10.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v súlade so svojou predchádzajúcou štandardnou judikatúrou predovšetkým konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, že predmetné exekučné konanie nebolo právoplatne skončené, hoci prebieha na okresnom súde od roku 2012.

Podľa názoru ústavného súdu exekučné konanie ako nadväzujúce na základné konanie, ktoré trvá tak dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

11. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prieťahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania (strán sporu). Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

12. Vzhľadom na uvedené skutočnosti hodnotené v bode 10.1 až 10.3 ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri bod 1 výroku rozhodnutia).

13. Keďže napadnuté konanie bolo v čase rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti už skončené na okresnom súde, ústavný súd mu nemohol prikázať, aby v označenom konaní postupoval bez zbytočných prietáhov, preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel (bod 4 rozhodnutia).

14. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu a zlé svoje sociálne pomery.

15. Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

16. Vzhľadom na žiadosť sťažovateľky, hodnotenie jej správania v tomto náleze (bod 10.2) a tiež aj iné okolnosti danej veci (nečinnosť okresného súdu, dosiahnuté výsledky a celkovú dĺžku konania hodnotenú v bode 10.3 a hodnotu sporu – 114,90 €) ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 100 € (bod 2 výroku rozhodnutia).

17. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou.

Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania spolu v sume 303,16 €, a to za dva úkony po 143 € + 2 x režijný paušál po 8,58 € (prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu).

18. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma za dva úkony (príprava a prevzatie veci, spísanie ústavnej sťažnosti, pozn.) je totožná so sumou vypočítanou ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto trovy právneho zastúpenia boli priznané v požadovanej sume (bod 3 výroku rozhodnutia) za dva úkony právnej služby a 2 x režijný paušál, t. j. v sume 303,16 €.

19. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky – advokátky Mgr. Marcely Grancovej.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2016